

lostivú lásku, neb za ně svého nebeského otcě prosil a nám příklad dal, abychom nepřátely milovali. Nebo když naše nepřátely milujem a za ně buoha
15 prosíme, ukazujem, že smy synové buoží a bratrové Kristovi. Nebť jest tomu učil, abychmy nepřátely milovali, abychmy synové otcě jeho, jenž na nebi jest, býti mohli. Nenie to veliká věc milovati dobrodějcě a přátely, ale veliká věc jest milovati protivníky a nepřátely. Potom rytieřstvo Krista na zemi ke kříži přibivše, jej za žíva s křížem vzhóru vzvedli.

20 Ta modlitva, ješto od Krista na ukřížování byla propověděna, znamenána byla na Jubal, bratru Tubalchainovu. Jubal a Tubalchain, synové Lamechovi byli, jenž nalezači řemesla železného a hudby byli; než když Tubalchain kladivy zvuk činieše, Jubal z toho zvuku kladivného notu nalezováše. Tehdy k takéj notě a k kladivnému kování přirovnávamy Kristovu modlitvu a křížovate-
25 lév kovanie. Neb když křížující Krista ke kříži přikováváchu, Kristus přěsladkú notu za ně otcí svému zpieváše a řka: „Otcě, odpusť jim, nebť nevědie, čsoť činie. Neb nevědie, žeť tvój syn jsem, jehožť křížují.“ Nebo byť byli židé a pohané věděli, že Ježíš jest syn buoží, nikdy by byli neukřížovali krále slávy, ani se jemu posmievali. Také sladkosti bieše ta přěbلاžená nota, že v tej hodině obrá-
30 tило se lidu tři tisícě. Podobně židé skrzě nalezačě řemesla kovářského byli znamenáni; neb ten obyčej křížovanie najprvé nalezli, neb nebyl obyčej, by člověk ke kříži hřebími byl přibit, ale aby byl provazy roztěžen až do smrti. Tak dobřě nalezač noty Jezukrista znamenal, neb on prvý byl, jenž takú notu buohu zazpieval. Kristus nejedno za své křížovatele buoha prosil, ale za spasenie všeho světa svého otcě
35 žádostně žádal. Ač již mnozí dávno za hřiech člověčí prosili, všakž ani skrzě modlitby ani skrzě oběti nebyli uslyšeni. Ale Kristus modlil se se slzami a s voláním velikým a uslyšan jest pro svú poctivost, to, čsož prosil, obdržav.

Nadpis: rozdiel oddíl, kapitola – 1 dřevní dřívější, předešlý – 2 porúhanie rouhání – 5 ustalý unavený – 6 myrra myrha; zlost zloba – 7 žaltárník žalmista (Ž. 68,22); vzemše vzavše; rytieřstvo vojáci (milites) – 8 rozpěli rozpjali; hřebí hřebík – 11 zečtli spočítali – 17 dobrodějcě dobrodince (benefactores) – 19 vzvedli vyzvedli

22 nalezač vynálezce (inventor); řemeslo železné zpracovávání kovů, kovářství – 23 kladivný kladiva, kladivem; nota melodie; nalezováše vynalézal – 24 křížovatelév těch, kdo ukřížovali (Krista) – 32 roztěžen roztažen, rozepjat – 35 žádostně toužebně – 37 poctivost pocta

Poznámky ediční

Petr Komestor, *Historia scholastica*

Dílo je dochováno ve třech neúplných a chybných opisech: dva, Cerroniho (C) kladený do r. 1404 a Štokholmský (Š) z r. 1481, jsou v Státním archivu v Brně (G 13 a G 10), třetí v NUK XVII D 18 (K). Je dochován i zlomek opisu dalšího na předeští židlochovické gruntovní knihy (Stát. archiv v Brně 11455 A). Dílo bylo také opsáno charvátskou hlaholicí v klášteře na Slovanech; dochované hlaholské zlomky mají text mnohem správnější než jiné rukopisy.

Paleograficky podle rkpu C s různocšteními Š a K vydal J. V. Novák, *Petra Comestora Historia scholastica*, Sběrka pramenů I, 2, 9, Praha 1910; o hlaholských zlomcích v. Fr. Ry-

šánek v sborníku Slované studie, Praha 1948, str. 207-225. Na nález nového zlomku upozornila L. Pacnerová v LF 77, 1954, 294 a paleografický přepis zlomku, rozbor a schema filiace rkpů stč. Komestora podala v LF 78, 1955, 222-230.

Zde otištěn text podle zlomku hlaholského Archivní školy v Praze (*H*) podle přepisu Fr. Ryšánka, op. c. 222-223 (v Novákové vydání str. 421-422); lat. text Migne, PL 198, 1383-1384. Je to výklad podle 3 Král. 21,1-22,1.

Jotace zachovávána a upravována v dlouhých slabikách všude, v krátkých slabikách po všech sykavkách a po ř.

2 Daj mi *H*] Daj *C* – 3-4 abych nedal dědictvie otcov mých tobě *H*] abych dědinu otcov mých dal tobě *C* – 6 jiesti *C*] jiestie *H* (comedere) – 7 zapečetěné *H*] zapečetně *C* – 10 a súdiece ho vinna velebnosti *H*] i usúdíchu ho vinna v majestátu *C* – 12 aby ji obdržal *H*] aby jí vládl *C* – 13 nad to *H*] *chybí v C*; Žid má... budeš děditi *H*] *chybí v C* – 15 jednostajně *H*] jednace *C* – 18 Ale i o Jezabel... na poli Jezrahel *H*] A také I z Jezrahel na poli Jezrahel *C* (Sed et de Jezabel dicit Dominus: Canes comedent Jezabel in agro Jezrahel) – 23 sú *H*] sú byli *C*

Evangelium sv. Matouše s výkladem

Text otištěn podle jediného dochovaného rkpů NUK XVII A 4, str. 363b-368a, pozdějšího opisu, psaného písařem, který zejména krátké *o* mění podle své nářeční výslovnosti v *uo* nad míru spisovného jazyka. Homilie je v paleografickém vydání Holubově, Evangelium sv. Matouše s homiliemi, Sběrka pramenů I, 1, 10, Praha 1913, str. 252-257; je to překlad 9. hom. Řehoře Velikého na Evangelia (PL 36, 1105). O památce srov. J. Viličkovský, Kazatelství a počátky české prózy, Písemnictví českého středověku, Praha 1948, str. 109-119.

Jotace zachovávána a upravována v dlouhých slabikách všude, v krátkých po všech sykavkách a po ř. Zachováváme nářeční *uo* za krátké *o* (*buoje sě a p.*); nářeční jevy ne zcela jasné jsou uvedeny jen v aparátu (*wurzte*, [kirzie, trzpiety]).

3 přeč] *chybí v rkpe* – 22 uvrzte] *wurzte rkp*, možno číst též nář. vrzte s bilab. w – 32 obdařil *rkp*] obdrazil *Holub* – 35 šél] [feel *rkp* – 36 na pút] na puřt *rkp* – 43 vzal] *chybí v rkpe* – 51 závažie] *zawierne rkp* (talentum); úžitek] *uřzytek rkp* – 54 skrzě] [kirzie *rkp* – 58 chtieti] *chtety rkp* – 60 do věčné odplaty] *do wicz[řie odplaty rkp* (ad aeternam remunerationem) – 64 věčnú radostí] *wגיעzny radořty rkp*; přiebytcě] *prziebycze rkp* – 79 pán] *pane rkp* – 84 kterým] *kterzym rkp* – 88 jeřto jměl] *geřtoy miel rkp*; možno čísti jako 89 jeřto j' jměl] *geřtoy gmiel rkp* (j' = jest) – 97 k hlubokému] *k chybí v rkpe* (ad intellectum mysticum) – 105 pro buoh] *pro buo rkp* (na konci řádku) – 114 za závažie] *za chybí v rkpe*, srov. ř. 115 – 114 některý] *nyekterzy rkp* – 117 bližniemu udělil] *blyznyemu geho vdyelyl rkp* – 122 nebudemy-li] *nebudelymy rkp* – 123 trpěti] *trzpiety rkp* – 124 tepruw své závažie z země pozdvíhá] *tepruw řie zawazie z řřwe zemie pozdwyha rkp*; nebo mnozí lidé *rkp*] *bylo by možno doplnit* jsú podle lat. quia sunt plerique, qui – 125 zatracenie] *ztraceny rkp* – 126 za to] *za tu rkp*

55-56 *Múďří... uměři* Jerem. 4,22 – 74-75 *řđi... hřieřný* Luk. 5,8

Ráj duše

Sborník se dochoval ve vadných, namnoze kusých rukopisech. Nejstarší opis je z r. 1383, NUK XVII A 19 (*A*); další opisy: NUK XVII D 32 (*D*), NUK XVII F 10 (*F*), Mus. III B 10 (*K* – t. zv. Krumlovský, nádherně iluminovaný), Mus. V C 5 (neúplný). Úvod je ve zlomku Mnichovské stát. knih. č. 3581; kap. 54 - 57 v NUK XVII E 8; zlomky šesti přeházených kapitol v Mikulovském rkpů 159/II (nyní v UK v Brně Mk 19).

O sborníku psal J. Truhlář, ČČM 58, 1884, 22-36 a 270-285, J. Menšík, Poměr Albertova Ráje duše k Štítnému, ČČM 92, 1918, 20-35 a 129-145. O Mikulovských zlomcích Fr. Ryšánek, Sborník Máchalovi, str. 17-20. O pramenu sborníku t. ř. Ráj duše Fr. Ryšánek, ČČF 2, 1944, 68-70.

Dosud byly otištěny jen tři ukázky (Úvod, kap. 20 O pravdě, kap. 24 O mátořném člověku) v Erbenově Výboru I, 341-352; dále Úvod v Jirečkové Anthologii I, 4. vyd., str. 94-95 a tři ukázky (O dvou životů, O blahoslaveném životu a Požár lásky) u J. Menšíka, Počátky stč. mystiky (Památky 5), Praha 1948, str. 21-54. Opravy k tomuto vydání podal Fr. Ryšánek v LF 75, 1951, 190-203.

- O všelikých ctnostech

Zde otištěno z rkpu *F*, fol. 1a-2b, kde byl ztracený začátek rkpu nahrazen později v XV. stol. Opravy provedeny podle rkpu *K*, str. 113-114. Kromě toho je úvod dochován v mnichovském zlomku a konec úvodu v rkpu *D*, fol. 21a.

Jotace v dlouhých slabikách zachovávána a upravována všude, v krátkých po všech sykavkách a po ř.

1 Matěje *K*] Matúše *F*, *tehdy se evangelista Matthaues překládal Matěj, později Matúš* - 12 ději *F*] ději. To jsou slova svatého Jana Zlatoustého *K* - 15 tovarišstvo *K*] tovarištwo *F*; za veselé tovarišstvo *K*] *chybí v F* - 19 a 34 nazývají *K*] nazievají *F* - 21 milující *K*] malující *F* - 22 slóve *K*] *chybí v F* - 24 netbanlivý *K*] netbandlivý *F* - 29 donidž *K*] donizdz *F* - 33 Také sú] *od toho místa dochováno též v D* - 39-40 mnoho k tomu... A proto *F*] mnoho, jehož nechcem vyličovati pro dlouhé rozpravenie. A protož *K* - 44 o nie *K*] o nij (ony?) *F*

- O trpědenství

Otištěno podle *A*, fol. 3b-5a. Opravy a doplňky podle *F*, fol. 12a-14a; *D*, fol. 32a-33a a *K*, str. 125b-127a; dosud nebylo otištěno.

V rkpe *A* nedůsledně psané slabičné *r* jako *yr* (tyrpedlenství, tyrpím, tyrpěti, tyrním a j.) je přepisováno jako *r*.

1 trpědenství] tyrpedlenstwy *A*, trpelenstvie *F*, trpělivost *K* - 2 neshřěšil] nešhrzyešl *A*, nehrěšil *F*, *K* - 5 svatý *F*, *K*] šawaty *A* - 6 dle *Ryš*] dele *A*, nevinně *F*, *K* - 8 budú *F*, *K*] bude *A* - 9 chvály *Ryš*] wfady *F*, *K*, wšfady *F*, *K* - 10 jest *F*] *v A* vytrženo - 13 věčši *F*] wczšy *A* - 14 květ *F*, *K*] kwyc *A*; trním *Ryš*] lilium *A*, *F*, *K*; překladaťel se odchyluje od lat. orig. snad mnil přece lilium, že se od bílé barvy květ více odráží; dobrý *Ryš*] bohu *A*, *F*, *K* - 15-16 překladaťel neporozuměl lat. textu: non tamen ad impatientiam provocatur, sed candorem bonae conscientiae et bonae famaе odorem diligentissime servare conatur - 16 nravón *K*] nrawow *A*, mrawow *F* - 22 právě *Ryš*] prawi *A*, *F*, *K*; není to výrok Jobův (srov. Job 1,22 a 6,30), ale líčení Jobových vlastností; *F*, *K* citují: Jakož praví svatý Job a upravují v přímou řeč: nepovrtal sem *F*, nepovrtlal sem *K* - 24 nezpravuje sě... protivenství *D*] *v A* opakována předešlá věta: Pravý trpělný nepovrtře nic... což naň přepuščeno, zde vynecháno a doplněno z *D* (začíná: pelywy nezprawuge [ye...]) - 25 bohu *F*, *K*] *chybí v A* - 26 on jmá zjeviti vinu] totíž bůh: qui utique tempore suo omnem innocentiam excusabit. Neporozuměním lat. textu v rkpe nevhodně vloženo knězi, jako by zjevení viny se mělo díti zpovědí; k tomu se ovšem nehodí pak zjevení nevinu (on má zjeviti knězi vinu i nevinu *A*), *F*, *K* doplňují ještě dále: a toho kněz má otplatiti, totiž svatým pokáním - 29 přichýliti *F*, *K*] chylyty *A* - 29-30 jest, ež *Ryš*] nez genz *A*, ez *F*, *K*, to ze *D* - 30 meškáme pokorú a utrpením získati *F*] myfkamy pokornym v utrpenym *A*, meškáme sobě pokorú a utrpením získati *K* (pro eius recompensatione affigimur) - 40 jednoho zlého slova mužě *Ryš*] aby jednoho slova mužě *A*, jednoho zlého *D*, aby jednoho slova nezabýjeli toho mužě *F*, *K*; diechu *F*] dyegy *A*; diegiechu *D*, *K* - 46 v nichžs mě *F*, *K*] wnychz mye *A* - 47 Tito třie *D*] Tito *A*, *F*, *K*

- 48 moha netbá] moha *A*, *F*, *K*, člověk netbá neb opustí dobrá diela *D*; *nesrozumiteľné miesto v lat.: cum aliquis...*

2 Job 17,2 - 5-6 1 Petr. 4,15 a 3,17 - 10-11 *Neb tak jest... trním* Pís. 2,2 - 19-20 *Čakal sem... žalosti* Ž. 68,21-22, Job 1,21-22 - 27-28 podle Mat. 27,12-14 - 41 *Semej* podle 2 Král. 16,7 - 43-44 podle Luk. 23,34 - 44 *Ščepán* Skutk. 7,60 - 45-47 *Mojžieš* Exod. 32,31-32

Sborník rozjímavých spisů Václava z Poříčie

Rozmlúvanie dušě s svědomím

- Úvod - Kapitola 2

Otištěno z rkpu NUK XVII F 21 (*F*), fol. 18a-22b, kde nemá spis nápisu, nýbrž je označen jako 21. kap. a další celého tohoto souboru různých spisků rozjímavých. V rkpu Mus. III B 10 (*K*), str. 256a-260b, k němužto bylo přihlédnuto, je nápis *O čtveru užitečném myšlení*, který se shoduje s lat. Soliloquium de quattuor mentalibus exercitiis.

V latinské předloze rozmlouvá duše a člověk, v českém vzdělání duše a svědomí, podle toho se nazývá také spis *Rozmlúvanie dušě s svědomím*. Stylistice rkpu *K* v úvodě je jiná; myšlenky jsou stejné, ale jsou jinak seskupeny. *F* přiléhá lépe k lat. předloze než *K*. - V lat. na začátku je delší citát z Pavlova listu k Efez. 3, 14-19, jež český vzdělavatel vynechal a začíná aplikací tohoto citátu.

Jotace zachovávána a upravována všude v dlouhých slabikách; v krátkých po všech sykavkách a po ř.

2 kolena své mysli *Ryš*] kolena své milosti *F* (genua mentis) - 21 k svrchním věcem *Ryš*] k svým věcem *F* (ad superiora) - 23-28 *Neb z prvního... o tej radosti F] samostatná vložka českého vzdělavatele*

Nadpis: Kapitola 1 *Ryš*] v *F* je kap. 22 (celkového sborníku) - 43 vědie... nevědie *K*] wydye... newydye *F* (sciunt... nesciunt) - 58 přirozenie *Ryš*] [tworzenye *F* (formata sis per naturam) - 63 vzpoměna] wzpomyna *F*, na okraji *připisek* k tomu gye; vzpomínám *K* - 71 jehos] gehos *F*, k tomu na okraji *pozdní připisek* gřf

Nadpis: Kapitola 2 *Ryš*] v *F* kap. 23 (celkového sborníku) - 109 zpósobil] *za tím písař omylem opsal kus textu, který náleží na fol. 19b, a nedávalo mu to smyslu, na švech přizpůsoboval slova a pády podle svého zdání, aby dostal nějaký smysl. Zde vynecháno z rkpu: zpósobil k tvěj vuoli zvieraťa dómyslně... a děkujit tvěj službě (v rkpu pův. službě tvěj) Ryš*

6 *Neb... pocházie* Jak. 1,17 - 7 Augustin, De vera religione c. 18, § 35 (PL 34, 137); De doctrina christiana I, c. 31, § 34 (PL 34, 32) - 38 Bernard, vlastně Ambrož, Sermon. 4 in Psal. 118, 27, § 22 - 41-42 *Ó duše... sebe* Bernard, De consideratione II, c. 3, § 6 (PL 182, 745) - 43-47 Bernardovi připisované Meditationes piissimae, c. 1, § 1 (PL 184, 485) - 47 Jan Chrysostom, Homil. 25, alias 26 - 48-57 *Ó duše... svú cestu* Medit. piis. c. 5 (PL 184, 494-495) - 60 Anselm, Prosligion, c. 1 (PL 158, 227) - 62-67 Medit. piis. c. 1, § 1 (PL 184, 485) - 70 *Protož chval... Ž. 147,1 - 71-72 nebs znamenána... dojeti* Medit. piis. c. 3, § 7 (PL 184, 489) - 75-82 Augustin, De Trinitate XIV, c. 2-4 (PL 42, 822-824; podle smyslu); De spiritu et anima c. 18 (PL 40, 793); (Pseudo) Augustin, De diligendo Deo c. 4 a 6 (PL 40, 851, 852), podle Huga Svatoviktorského De Arrha animae (PL 176, 960, 954; vybiráno) - 85-86 Jan 14, 23 - 87 Augustin, Confess. III, c. 6, § 11 (PL 32, 687), De Genesi ad Litt. VIII, c. 26, § 48 (PL 34, 391) - 89 Bernard, In dedicatione sermo II, § 2 (PL 183, 522 (?)) - 91-94 *Ó, kak jest... odpočinutie* Medit. piis. c. 1, § 2 (PL 184, 486) - 92-93 *Jenž... odpočítval jest* Sir. 24,12 - 96 Hugo, In Eccli hom. II (PL 175, 142) - 98 *Anzelmus* vlastně Augustin, Confess. XIII, c. 8, § 9 (PL 32, 848) - 100 *Řehoř, Moralium XXVI, c. 44,*

§ 79 (PL 76, 395) – 105 Hugo, De Arrha animae (PL 176, 955) – 111-114 *Ó duše... věčnému* Medit. piis. c. 6, § 16 (PL 184, 495) – 119-122 *vše stvoření... milosti* Hugo, De Arrha animae (PL 176, 955) – 122 Augustin, De libero arbitrio II, c. 16, § 43 (PL 32, 1264) – 126 *Šalomún* Pis. 1, 8

- Kapitola 25 a 26

Ukázka otištěna podle rkp NUK XVII F 21, fol. 23a-24b (F), s přihlédnutím k rkp Mus. III B 10, str. 261b-263a (K). V lat. předloze rozmlouvá homo a anima (člověk a duše), v čes. vzdělání svědomie a duše.

Nadpis: Kapitola 25 *Ryš*] v F je kap. 46 (celkového sborníku) – 11 stvořena přirození *Ryš*] [torzytele przyrozenye F (- tele tečkami zrušeno, ale slovo nebylo opraveno)

Nadpis: Kapitola 26 *Ryš*] v F je kap. 47 (celkového sborníku) – 21 z tak mnoho *Ryš*] tak *chybí* v F, tolik dobrého K – 25 *kážeš* K] *kakos* F – 26 *hlédaje* K] *hledagi* F – 27 *vši* K] *w[wy* F – 37 *slovú* K] *flowo* F – 38 *slovú* Kněžstvo K] *flowu* /*knyez[stwo* [lowu F – 41 *velikým dějí* K] *dějí* F; *menším* známy činie K] *men[sy* znamy czynye F

4-8 *každý, kdož... to naleznú* Řehoř, Moraliū XXXII, c. 1, § 1 (PL 76, 633) – 12-16 Anselmus, Meditatio 3, Deploratio male amissae virginittis (PL 158, 725); jenom podle smyslu – 23-30 *Bernart* vlastně Anselm, Meditatio 13, jejíž vliv se jeví částečně před tím i v dalším textu; vybírají se jen různé myšlenky – 31-42 podle Anselma, Meditatio 13, také 43 „*fons universae pulchritudinis*“ je odtud (PL 158, 774) – 42-43 *sem tvú... poznal* z Augustinových Confess. X, c. 27, § 38 (PL 32, 795) – 44-45 *Ty věci... nebyly* není v latinské předloze, doplnil podle Vyznání Augustinových (kn. X, kap. 27) český vzdělavatel

Zrcadlo sv. Augustina

Rkp NUK XVII F 21 (F) je porušen, jednak má utržen horní roh listu 87 a je tu poškozeno po 4 řádcích textu, jednak je tu porucha, zaviněná tím, že předloha, z níž písař Václav opisoval, měla přeházené listy. Náprava v postupu výkladů (na fol. 86a-87b a 84b-86a) je provedena podle mladšího rkp NUK XVII G 8, fol. 174b-177a (G) a rkpů latinských, zejména NUK XIV D 18 (D) a textu PL 184, 550n. – Rkpy NUK XVII I 2 a XVII E 15 obsahem se shodují s naším starším Zrcadlem, ale je to nový, pozdější překlad.

Jotace zachovávána a upravována všude v dlouhých slabikách; v krátkých po všech sykavkách a po ř.

1 *ó*, *kak* F] a *tak* G; *vzpovzdviženú* *myslí*] F *měl pův.* *wzpowzdwyzenv*, *ale pak koncové* v (= u) *předěláno* v y, *pdwyzyzene* *mysly* G, *mentis excessu* PL, *per mentis excessum* D; *naučiti* sě G] *naučiti* F – 15 *špatně spojený text* F: *až i* *myšlením* || *i* *diviec* sě a *diviece* sě; *druhý šev* je na 84b: *Tuť duše sama* || *i* *povstane* v to *dívanie*; *až* *myšlením* *i* *poftanym* (!) v to *dívanie* G (*donec iterum meditatione assurgamus in contemplationem*); *písaři nedávalo to smysl a hleděl pokaženou souvislost napravití změnou* *povstaneme* v *povstane*, (*t. j. duše*) *Ryš* – 15-16 a v *divné* *mysli* *proměnění* F] a v *divení* *mysli* *proměnění* G, v *divení* a v *mysli* *proměnění* *Ryš*] (*donec iterum meditatione assurgamus in contemplationem, contemplatione in admirationem, admiratione in mentis alienationem* PL 184, 551; *D zjednodušuje shodně s čes.*: *assurgamus in contemplationem et admirationem et in mentis alienationem*) – 16 *pravdě* G] *prawee* F (*veritatis*) – 17 *díváním* G] *dyewanym* F – 27 *všudy* *neprázdní* *myslí* F] *jako*: *vacantes ubique* D, *vagantes ubique corde* PL – 28 *přeskočení z žalmu 45, 11 do žalmu 33, 9 má také* D: *quam suavis est Dominus* – 31 *neopatřijíc* G] *neopatrujíc* F

38 *nemohú* *sstihnúti* *zeskrz*] *nemohu* [sty]knuty ze[skr]z F, *ale písař tečkami opravnými vyloučil* *zeskrz* a *nad textem nahoře připsal* [sty]hnuty w [sweho] (*chybně* m. *všeho*), [sty]hnuty *boha* *neb* *zy[skr]z* G – 45 a *obchopivše* *i* *divili* sě a *diviec* sě *i* *veselé* sě G] *špatně švy* F:

myslí jsú obchopili a obchopivše || môžu íti za ním; *F 86a*: až i myšlením || diviec sě a diviec sě i veselě sě – 47 sě spolu vidie *G*] a ze fye [spolu dywyte *F* (congratulantur de mutua visione) – 50-51 *utržené konce řádků doplněny podle G*: 1.-ti neb ty mye[fcze, 2. to czoz, 3. a czoz, 4. geft – 55 milost *G*] my[*F* chybně – 55-56 čím sě více.... i diví sě *Ryš*] čím více kto v tom rozchutnávaje sě vidí sě *F*, čím sě v tom kto rozchutnává a rozchutnávaje sě i diví sě *G* (Quanto amplius in caelestium contemplatione delectaris et delectando admiraris, tanto) – 57 zjadati *Ryš*] zjadaty *F*, zady *G* – 59 aniž jest třeba *G*] at geft netrzyeba *F* (ne *dodatečně vepsáno*) – 60 jako by jiné bylo užitečnějš[e] *doplněno z G* – 62, 63 věděnie *G*] viděnie *F* chybně (scientia) – 64-66 *utržené začátky řádků doplněny z G*: 1. dolyczowane slez, 2. -kych smyslow m(odlenye), 3. -kych wyeczy, 4. (zems)ke(y) n(eprazdni) – 67 *Zrcadlo*] *vytrženo c: Zr(c)zadlo F*

1 srdci vysokému *Ž.* 63,7 – 7-8 podle 2 Kor. 3,18 – 26-29 podle *Ž.* 45,11; 33,9; 72,1

Samomluvenie sv. Augustina

Náše ukázka je otištěna podle rkp NUK XVII F 21, fol. 103b-105a (*F*); lat. text je v PL 40, 875-876 (Liber Soliloquiorum animae ad deum). Český překlad má odchylky od tohoto textu; jsou to často chyby, ale nespádají na vrub českého vzdělavatele, jsou i v soudobém rkp latinském NUK XIV D 18 (*D*).

Jotace zachovávána a upravována v dlouhých slabikách všude; v krátkých po všech sykavkách a po ř.

4 mozku vnitřka mého srdce *Ryš*] mozku mého vnitřka srdce *F*, ex omnibus medullis intimis cordis mei – 4-5 dobré řku sladkosti o tobě *F*] Beata dulcedo, Domine Deus, omnium, qui delectantur in te *PL*, *ale*: Benedicam, te, dulcedo, Deus meus et omnium, qui delectantur in te *D* – 6 viděle] wyedyele *F* – 9 (točíš každú po třídě)] *glosa překladatelova* – 13-14 Aniž roste světlo neproměňijícího viděnie tvého (točíš silnějšíe nenie)]... nepromyenygyczye wydyenye tweho, toczyss [ylnyeyf[yyeho (-ho *bylo škrtnuto a tečkami zrušeno*) neny *F*, Neque enim crescit lux incommutabilis visionis tuae *PL*, incommutabilis *nádeží k* viděni, *tedy má býti* neproměňijícího viděnie a v *glose překladatelově má býti* silnějšíe *Ryš* – 19 znamenávati] *za tím škrtnuto* doštyl toho bylo, gehoz – 30 z něhož vně] v *F* vymazáno wnye, *ale stopy viděti* (*za lat. foris má tu Štít. svrchu v. Demetrius, str. 40-41 Ryš*) – 30-31 ty vidíš vnitř najlép, a lépe ty mě znáš] tu iudex internus melius ipse me nosti *PL*, Tu vides interius et melius *D* – 34 podlé toho neproměňenie, skrytého ve stržení kořene *F*] secundum ipsam interiozem absconditam medullam radicis *PL*, *ale*: secundum ipsam intransmutationem absconditam in medulla radicis *D*

5-6 *Ale mé... oči tvoji Ž.* 138,16 – 7-8 *na každém... na zlě Přisl.* 15,3 – 38-39 *když budú... píše Zjev.* 20,12 – 40 *Deut.* 32,20 – 41 *Job* 28,3

Sborník Musejní (Krumlovský)

Zrcadlo člověčího spasenie

Český překlad dochován jako součást sborníku Musejního (zvaného též Krumlovský) Mus. III B 10, str. 1-111 (*K*) a ve zlomcích staršího, rovněž iluminovaného rkp Mus. 1 Ac 75 (*Zl* – 6 necelých listů).

Text sborníku Musejního dosud otištěn nebyl; zlomky otiskl Ad. Patera, ČČM 61, 1887, 464-481.

Jotace zachovávána a upravována ve všech dlouhých slabikách; v krátkých po všech sykavkách a po ř.

– (Úvod)

Otištěno podle *K*, str. 1-2. Je to samostatná práce překladatelova.

– Ustavím stolici...

Otištěno podle *K*, str. 3-5; latinský text citován podle PL 198, 1067.

14 muž stvořen v Damascenu velikém *K*] *špatný překlad m.* na poli Damašském (in agro Damasceno est formatus, *četl:* magno Damasceno *Ryš*; podle *Historia scholastica, Gen. 3*) – 37 usechl *K*] *není v lat. předloze*

Nadpis: Iz. 14,14 – 54 Řím. 9,18

– Zákon desatera přikázanie

Otištěno podle *K*, str. 77.

– Rozdiel 23

Otištěno podle *Zl*, fol. 3a-4b (Patera, ČČM 61, 1887, 473-474); opravy provedeny podle rkp *K*, kde je část na str. 53-54; latinský text PL 198, 1079.

4 Cyrenenského *K*] [yrenen[keho *Zl* – 8 obnaživše *K*] obwazaw[fe *Zl* (nudantes) – 12, 28 Ježíš *K*] ihūs *Zl* – 15 tomu učil *Ryš*] to učinil *Zl*, *K*, to učil *Pat* (docuit)

21 na Jubal *Zl*] [krze Tubal *K*, Tubal *PL 198, 1079 v bibl. citátu i dále v textu výkladů* – 21, 22 Tubalchain, Tubalchaim *Ryš*] kupalchayn, kupalchaym *Zl*, Tubalkaym *K* – 23 kladivného *K*] ladiwneho *Zl*; nalezováže *Zl*] nalézáže *K* – 24 k kladivnému *K*] kladivnému *Zl* – 25 přikováváchu *Zl*] přikováchu *K* (fabricabant) – 26 za ně *Zl*] za ny *K* – 35 až již *K*] acziz *Zl*

11-12 Ž. 21,17-18 – 13 podle Luk. 23,34 – 21-22 podle Gen. 4,21-22 – 26 Luk. 23,34